

Van een 'zeer gering financieel belang' in het kader van immateriële schadevergoeding is geen sprake indien dat belang meer belooft dan € 15

HR 24-02-2017, ECLI:NL:HR:2017:292, m.nt. mr. M. Lambregts

Essentie

Van een 'zeer gering financieel belang' in het kader van immateriële schadevergoeding is geen sprake indien dat belang meer belooft dan € 15

Samenvatting

De waarde van belanghebbendes woning voor het tijdvak 2010 is bij WOZ-beschikking vastgesteld op € 295.000. Uitgaande van die waarde is tegelijk met de WOZ-beschikking een aanslag onroerendezaakbelasting over 2010 opgelegd. Na tegen de beschikking en de aanslag bezwaar gemaakt te hebben, heeft de heffingsambtenaar bij in één geschrift verenigde uitspraken de WOZ-waarde bijgesteld naar € 268.000 en de aanslag dienovereenkomstig verminderd. Belanghebbendes beroep daartegen wordt gegrond verklaard voor zover het de proceskosten betreft. In hoger beroep wordt de uitspraak van de rechtbank bevestigd en belanghebbendes verzoek tot vergoeding van immateriële schadevergoeding afgewezen ondanks dat de redelijke termijn voor berechting van de zaak met één jaar, elf maanden en één week is overschreden. Volgens het hof is namelijk sprake van een zeer gering financieel belang (€ 195,65). De Hoge Raad oordeelt anders, casseert en doet de zaak zelf af door het verzoek tot vergoeding van immateriële schadevergoeding toe te wijzen.

Uitspraak

Het geschil betreft een aan belanghebbende opgelegde WOZ-beschikking en aanslag onroerendezaakbelasting over het tijdvak 2010.

OP HET BEROEP IN CASSATIE VAN BELANGHEBBENDE OVERWEEGT DE HOGE RAAD:

2.1.

In cassatie kan van het volgende worden uitgegaan.

2.1.1.

Belanghebbende is eigenaar van een woning, gelegen aan de [a-straat 1] te [Z] (hierna: de woning).

2.1.2.

De heffingsambtenaar heeft de waarde van de woning naar de waardepeildatum 1 januari 2009 vastgesteld op € 295.000. Na daartegen door belanghebbende gemaakt bezwaar heeft de heffingsambtenaar deze waarde verminderd tot € 268.000 en de aanslag in de onroerendezaakbelastingen dienovereenkomstig verminderd.

2.1.3.

Het financiële belang van de procedure beloopt € 195,65.

2.1.4.

Het bezwaarschrift is op 25 maart 2010 door de heffingsambtenaar ontvangen. Op 29 december 2010 heeft de heffingsambtenaar uitspraak op bezwaar gedaan. Belanghebbende heeft tegen de uitspraak op bezwaar beroep ingesteld. De Rechtbank heeft op 7 februari 2011 het beroepschrift ontvangen. De Rechtbank heeft uitspraak gedaan op 16 oktober 2012. Belanghebbende heeft tegen de uitspraak van de Rechtbank hoger beroep ingesteld. Het Hof heeft het hogerberoepschrift op 3 december 2012 ontvangen. Het Hof heeft op 18 maart 2016 uitspraak gedaan.

2.2.

Het Hof heeft geoordeeld dat de redelijke termijn voor berechting van de zaak is overschreden, maar dat het financiële belang van de procedure zeer gering is in de zin van het arrest van de Hoge Raad van 29 november 2013, ECLI:NL:HR:2013:1361, *BNB* 2014/5, zodat er geen reden is voor enige vergoeding van immateriële schade. Het Hof heeft bij dat oordeel tot uitgangspunt genomen dat van een zeer gering financieel belang sprake is indien het belang een bedrag van € 200 niet te boven gaat. Hiertegen komt belanghebbende in cassatie op.

2.3.

In het geval een geschil betrekking heeft op een zeer gering financieel belang bestaat geen aanleiding om uit te gaan van de veronderstelling dat de lange duur van de procedure spanning en frustratie bij de belanghebbende heeft veroorzaakt. Indien het belang van een procedure uitsluitend is gelegen in de vaststelling van een of meer door of aan een bestuursorgaan te betalen bedragen, zoals in dit geval, moet worden aangenomen dat de procedure betrekking heeft op een zeer gering financieel belang, indien de som van die bedragen niet meer beloopt dan € 15.

Gelet op hetgeen hiervoor is overwogen volgt uit het in 2.1.3 opgenomen uitgangspunt dat het Hof ten onrechte heeft geoordeeld dat met de procedure een zeer gering financieel belang is gemoeid. De tegen dit oordeel gerichte klacht slaagt.

2.4.

De overige klachten kunnen niet tot cassatie leiden. Dit behoeft, gezien artikel 81, lid 1, van de Wet op de rechterlijke organisatie, geen nadere motivering, nu die klachten niet nopen tot beantwoording van

rechtsvragen in het belang van de rechtseenheid of de rechtsontwikkeling.

2.5.

Hetgeen hiervoor in 2.3 is overwogen brengt mee dat 's Hofs uitspraak niet in stand kan blijven. De Hoge Raad kan de zaak afdoen.

2.6.

De uitspraak van het Hof en de stukken van het geding bevatten geen aanwijzingen dat sprake is van bijzondere omstandigheden die aanleiding kunnen zijn voor verlenging van de redelijke termijn van berechting in bezwaar en beroep en in hoger beroep. De berechting van deze zaak in eerste aanleg is aangevangen op 25 maart 2010, toen de heffingsambtenaar het bezwaarschrift ontving, en is geëindigd toen de Rechtbank op 16 oktober 2012 uitspraak deed. De voor de procedure in eerste aanleg in aanmerking te nemen termijn bedraagt derhalve twee jaar, zes maanden en 22 dagen. In deze fase is de redelijke termijn daarom overschreden met afgerond zeven maanden. Daarmee correspondeert een vergoeding van immateriële schade van € 1000. Van de overschrijding met afgerond zeven maanden is een periode van drie maanden en 4 dagen, naar boven af te ronden op vier maanden, toe te rekenen aan de bezwaarfase. Het restant wordt toegerekend aan de beroepsfase.

De heffingsambtenaar dient daarom 4/7 deel van € 1000 te betalen (€ 571) en de Staat (de Minister van Veiligheid en Justitie) 3/7 deel (€ 429).

Met de overschrijding van de redelijke termijn van afgerond anderhalf jaar in de hogerberoepsfase correspondeert een bedrag van € 1500 dat door de Staat (de Minister van Veiligheid en Justitie) dient te worden betaald.

3. Proceskosten

Het College zal worden veroordeeld in de kosten van het geding in cassatie. Hierbij wordt in aanmerking genomen dat de zaak ECLI:NL:HR:2017:293 met de onderhavige zaak samenhangt in de zin van het Besluit proceskosten bestuursrecht. De heffingsambtenaar zal worden veroordeeld in de kosten van het geding voor het Hof.

4. Beslissing

De Hoge Raad:

- verklaart het beroep in cassatie gegrond,
- vernietigt de uitspraak van het Hof, maar uitsluitend voor zover deze betreft de beslissing het verzoek van belanghebbende tot vergoeding van immateriële schade af te wijzen,
- wijst het verzoek om vergoeding van immateriële schade wegens overschrijding van de redelijke termijn toe,
- veroordeelt de heffingsambtenaar van de gemeente Waalwijk tot vergoeding van de aan de bezwaarfase toerekenbare immateriële schade, vastgesteld op € 571,
- veroordeelt de Minister van Veiligheid en Justitie tot vergoeding van de aan de beroepsfase en de hogerberoepsfase toerekenbare immateriële schade, vastgesteld op € 1929,
- gelast dat het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Waalwijk aan belanghebbende vergoedt het door deze ter zake van de behandeling van het beroep in cassatie betaalde griffierecht ten bedrage van € 124, en gelast dat de heffingsambtenaar van

- de gemeente Waalwijk aan belanghebbende vergoedt het bij het Hof betaalde griffierecht ter zake van de behandeling van de zaak voor het Hof ten bedrage van € 115,
- veroordeelt het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Waalwijk in de kosten van het geding in cassatie aan de zijde van belanghebbende, vastgesteld op de helft van € 1980, derhalve € 990, voor beroepsmatig verleende rechtsbijstand, en
 - veroordeelt de heffingsambtenaar van de gemeente Waalwijk in de kosten van het geding voor het Hof aan de zijde van belanghebbende, vastgesteld op € 990.

Noot

Auteur: mr. M. Lambregts

Deze arresten (ECLI:NL:HR:2017:292 en ECLI:NL:HR:2017:293) bevatten een precisering van eerdere arresten met betrekking tot immateriële schadevergoeding wegens overschrijding van de redelijke termijn.^[1] De precisering is gelegen in de concrete invulling van het begrip ‘zeer gering financieel belang’; daar is volgens de Hoge Raad in deze arresten geen sprake van als dat belang meer beloopt dan € 15.

In deze zaak (ECLI:NL:HR:2017:292) lagen belanghebbende en de gemeente € 55.000 uiteen betreffende de in aanmerking te nemen WOZ-waarde. Uitgaande van dat waardeverschil kwam het hof tot een optelsom van € 195,65 aan (deels potentieel)^[2] belang voor de onroerendezaakbelasting, watersysteemheffing en inkomstenbelasting. Het hof hanteerde het (niet gemotiveerde) uitgangspunt dat van een zeer gering financieel belang sprake is als dat belang een bedrag van € 200 niet ontstijgt en volstond derhalve met de constatering dat de redelijke termijn was overschreden. De Hoge Raad legt de grens in dit arrest daarentegen bij € 15 en wijst daarom het verzoek om vergoeding van immateriële schade wegens termijnoverschrijding toe.

Waarom hof en Hoge Raad de grens bij € 200 respectievelijk € 15 hebben gelegd is niet duidelijk. Mogelijk heeft het hof aansluiting gezocht bij het uitgangspunt van Hof Amsterdam dat boeten van minder dan € 200 niet worden verminderd in geval van overschrijding van de redelijke termijn.^[3] Een van de laagste bedragen die in een rijksbelastingwet voorkomen is het bedrag van (thans) € 7 aan aanmaningskosten in art. 2 Kostenwet invordering rijksbelastingen. Maar de Hoge Raad heeft duidelijkheid verschaft door de grens bij € 15 te trekken.

Die grens is dusdanig laag dat vrijwel altijd immateriële schade in de vorm van spanning en frustratie verondersteld kan worden aanwezig te zijn. Een automatisch en mijns inziens prettig gevolg daarvan is dat de fiscale procespraktijk verschoond blijft van gesteggel over dergelijke individuele en subjectieve aangelegenheden.

Toch rest nog een vraag. In het oorspronkelijke arrest met betrekking tot de ‘zeer gering financieel belang-regel’ heeft de Hoge Raad het over ‘het geschil’,^[4] in het latere overzichtsarrest over ‘de procedure’^[5] en in deze arresten (r.o. 2.3, tweede zin) wordt gerept van ‘een procedure [waarvan het belang] uitsluitend is gelegen in de vaststelling van een of meer door of aan een bestuursorgaan te betalen bedragen’.

Volgens de *RedactieVakstudie Nieuws* vallen onder bedragen waar de Hoge Raad in r.o. 2.3 op doelt ook nevenvorderingen waardoor nauwelijks procedures voor zullen komen waarvan het financiële belang lager is dan € 15.^[6] Pechler leidt uit de tweede zin van r.o. 2.3 af dat de Hoge Raad de mogelijkheid openlaat dat er ook bij een zeer gering financieel belang aanleiding kan zijn voor

vergoeding, en wel wanneer het belang van een procedure is gelegen in een zaak die principieel of zeer gevoelig ligt, waarbij de stelplicht en bewijslast op de betrokkene rusten.^[7]

Het komt mij voor dat de Hoge Raad met 'uitsluitend' duidelijk maakt dat slechts in procedures die ten gronde een vordering (doorgaans een aanslag) betreffen, de in deze arresten gegeven regel opgeld doet. Daarom zal nog moeten blijken hoe in dit kader omgegaan dient te worden met een bezwaar of (hoger) beroep tegen bijvoorbeeld een informatiebeschikking ex art. 52a AWR of een beschikking betreffende de 30%-regeling ex art. 10ei Uitvoeringsbesluit LB 1965. Het belang van dergelijke procedures is immers hooguit *mede* gelegen in de vaststelling van een of meer door of aan een bestuursorgaan te betalen bedragen, zoals bijvoorbeeld een proceskostenvergoeding. Vooralnog lijkt de Hoge Raad inderdaad de mogelijkheid van een vergoeding open te laten ingeval van een zeer gering financieel, doch wel principieel belang.

Voetnoten

[1]

Te weten het uitgebreide overzichtsarrest van HR 19 februari 2016, *FED* 2016/68, m.nt. Pechler; en HR 29 november 2013, *FED* 2014/18, m.nt. Pechler.

[2]

In r.o. 4.12 van de hofuitspraak gaat het hof uit van het maximale inkomstenbelastingtarief over het eigenwoningforfait.

[3]

Hof Amsterdam 2 juli 2009, ECLI:NL:GHAMS:2009:BJ1298, r.o. 5.7.3.7.

[4]

HR 29 november 2013, *FED* 2014/18, r.o. 3.3.2.

[5]

HR 19 februari 2016, *FED* 2016/68, r.o. 3.9.6.

[6]

V-N 2017/12.8.

[7]

Pechler in onderdeel 2 van zijn noot bij dit arrest, *BNB* 2017/83.